

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยรุ่นใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*

Education Management to Create Thai's New Generation in 20 Years' Thailand's National Strategy

พรนค์พิเชฐ แห่งหน (Pornpichet Hanghon)^{**}

วันชัย ธรรมสังการ (Wanchai Dhammasaccakarn)^{***}

บทคัดย่อ

การกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและพัฒนากระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วน สามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

กรอบแนวทางการพัฒนา การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน มีความสำคัญและน่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากวิกฤติปัญหาทางการศึกษาของไทยที่ผ่านมา มีความสลับซับซ้อนเกินกว่าที่ผู้แก้ไขได้ ความพยายามปฏิรูปการศึกษาของชาติตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จ ทุกรัฐบาลพยายามที่จะแก้ไข ทว่าเมื่อ แก้ที่ปัญหาหนึ่งกลับกลายเป็นก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ยิ่งแก้ก็ยิ่งยุ่งยาก เปรียบเสมือนคำพังเพย “พายเรือในอ่าง” หรือ “ยิ่งแก้ยิ่งถอยหลังเข้าคลอง” โดยเฉพาะวิกฤติปัญหาทางการศึกษาของคนไทยรุ่นใหม่ ที่พบว่าผู้เรียนมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ สถิติของผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือออกกลางคันมีจำนวนมาก ในขณะที่ผู้ที่ได้เรียนหนังสือก็ตกอยู่ในสภาพที่อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง ในอัตราสูงถึงร้อยละ 74 ตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก และไม่สามารถใช้ภาษาไทยให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ได้

ดังนั้นข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี คือ เน้นจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเด็กเล็กที่เป็นคนไทยรุ่นใหม่จริง ๆ แล้วปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนรองรับ ขึ้นไปตามระดับชั้นในแต่ละปี เมื่อครบ 20 ปี การศึกษาระบบใหม่จะเข้าแทนที่ระบบเก่าทั้งหมด และได้คนไทย

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิกฤติปัญหาทางการศึกษาของคนไทยรุ่นใหม่ และสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการจัดการศึกษา สำหรับคนไทยรุ่นใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

** ดร., อาจารย์พิเศษศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเครือข่ายมหาวิทยาลัยชีวิตหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 86110

Dr., Special Instructor of Languan Community Learning Center, Languan District, Chumphon 86110

Email: psu_5410530009@hotmail.co.th

*** รศ.ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

Assoc. Prof. Dr., Senior Lecturer of Department of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai District, Songkhla 90110, Email: dh.wanchai@yahoo.com, wanchai.m@psu.ac.th

รุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ มีศีลธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกำลังหลักในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ
อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา, คนไทยรุ่นใหม่, ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

Abstract

The 20 years' Thailand's National Strategy set by Thai's Cabinet since June 30, 2015. A strategy for long developing countries, together with reform and develop mechanism of government administration, can drive strategy lead to handling performance, help raising the quality all parts of Thailand, can transit Thailand together with changing world.

The framework developed of (2) elevating the quality of education and learning, equally, and thoroughly in strategy 3, development and empowering people those are particularly interesting, because in the past, the critical problems of Thai's Education have more complex than the solution to fix it, national education reform efforts over the past two decades without success. Every government tries to transform, but when one turns to the problems caused by other problems, it was even more difficult to solve, like aphorism "The rowing basin" or "The more the worse retrograde", especially, the critical problems in Education of Thai's New Generation were the learners have knowledge under standard continuously, education achievement is under criterion, statistic of illiterate or drop-out still more and educated people are in high rate up to 74 percent of vague in reading since illiterate, can't interpret, can't analyze meaning and can't use in language for studying other subject.

For propose policy in education for Thai's New generation according 20 years' Thailand's National Strategy found that it must begin from the young children who are the pure white clothes, then reform learning and teaching process follow each level and year. When it completely 20 years the new education system will replace the whole previous education system and will get the Thai's New Generation who has an ability, morality and social responsibility who being the main pillar to developing social and nation sustainably.

Key words: Education Management, Thai's New Generation, 20 years' Thailand's National Strategy

1. บทนำ

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและหลากหลายมิติ ทำให้ภูมิทัศน์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยก่อให้เกิดโอกาสทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการเมือง ในขณะเดียวกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ก็มีปัจจัยเสี่ยงและภัยคุกคามที่ต้องบริหารจัดการด้วยความยากลำบากมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ในขณะที่โอกาสทางเศรษฐกิจขยายเพิ่มขึ้น แต่ช่องว่างทางสังคมก็ยิ่งกว้างขึ้น รวมถึงช่องว่างทางดิจิทัล (digital divide) (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, 2559) การบริหารจัดการความเสี่ยงและการบริหารการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญมากทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากการแข่งขันสูงและองค์กรต้องมีการขับเคลื่อนภารกิจเพื่อให้อยู่รอดและเจริญเติบโตในกิจการด้วยความมั่นคงและยั่งยืน (ธงชัย ทองมา และ อธิวัฒน์ จันทิก, 2558) การกำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” ก็เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและพัฒนากระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วน และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคามและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปี แบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, 2559)

ในยุทธศาสตร์ที่ 3 “ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน” เป็นยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากคนเป็นหัวใจของการบริหารจัดการและคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา หากไร้ซึ่งคนก็ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาได้ว่าจะพัฒนาไปเพื่ออะไรและเพื่อใคร ซึ่งในยุทธศาสตร์นี้ได้ขยายความไว้ว่า “เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง โดยมีกรอบแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียม และทั่วถึง 3) การปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ 4) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี และ 5) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย เสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวในการบ่มเพาะจิตใจให้เข้มแข็ง” (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, 2559) จะเห็นได้ว่าถ้าเพียงสามารถพัฒนากรอบแนวทาง “ข้อ 1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ” ได้อย่าง

เป็นรูปธรรม ก็สามารถตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ที่สามได้ทั้งหมด ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นเพียงข้อสนับสนุนหรือเป็นเพียงวิธีการที่จะทำให้ข้อ 1 บรรลุผลสำเร็จนั่นเอง ทว่าวิธีการที่จะส่งเสริมสนับสนุนแต่ละข้ออย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น มิใช่ดำเนินการได้โดยง่าย และที่ผ่านมารัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็ได้พยายามกระทำอยู่ หากแต่การกระทำที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม แม้ปัญหาในเรื่องหนึ่งกลักรายเป็นก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ยิ่งแก้ก็ยิ่งยุ่งยาก เปรียบเสมือนคำพังเพยที่ว่า “พายเรือในอ่าง” หรือ “ยิ่งแก้ยิ่งถอยหลังเข้าคลอง” การศึกษาในครั้งนี้ได้เล็งเห็นความสำคัญของกรอบแนวทาง “ข้อ 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง” เนื่องจากเป็นปัญหาระดับประเทศที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญและยิ่งแก้ก็ยิ่งยุ่งยาก จนก่อให้เกิดปัญหาวิกฤติทางด้านการศึกษาของชาติตามมา ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาจึงมีความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาของชาติมาโดยตลอด ทว่าการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก (พ.ศ.2542-2551) ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจของ “ครุศาสตร์โพล” โดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะกรรมการเครือข่ายปฏิรูปการศึกษาและเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง/ประชาชน นักเรียน/นิสิตนักศึกษา จาก 5 ภูมิภาค ทั่วประเทศ จำนวน 2,115 คน เมื่อวันที่ 13-17 กันยายน 2553 พบว่าการปฏิรูปการศึกษารอบแรก 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2542-2551) ได้ผลระดับ 4.63 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน กลุ่มผู้ปกครองและประชาชนส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมร้อยละ 60.71 มีส่วนร่วมปฏิบัติร้อยละ 29.51 ร่วมคิดร้อยละ 5.40 และร่วมรับผิดชอบร้อยละ 4.38 ส่วนการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษารอบที่สอง (พ.ศ.2552-2561) กลุ่มตัวอย่างคาดหวังว่าผลสำเร็จจะอยู่ในระดับ 6.07 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยครุศาสตร์โพลได้ชี้ว่าการปฏิรูปการศึกษารอบแรกและรอบสองในช่วงที่ผ่านมานั้นยังไม่ประสบความสำเร็จ ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมาก (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2559) ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในครั้งนี้จึงเป็นความหวังของคนไทยที่จะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

นักวิชาการด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ได้กล่าวถึง ช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์คือ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 7 ปี หากส่งเสริมหลังจากวัยนี้แล้วถือว่าสายเสียแล้ว เพราะการพัฒนาสมองของมนุษย์ในช่วงวัยนี้จะพัฒนาไปถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ ครูควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ดูแลด้านสุขนิสัยและโภชนาการให้เหมาะสม เด็กจึงจะพัฒนาศักยภาพสมองของเขาได้อย่างเต็มความสามารถ สมองของเด็กเรียนรู้มากกว่าสมองของผู้ใหญ่เป็นพัน ๆ เท่า เด็กเรียนรู้ทุกอย่างที่เข้ามาปะทะ สิ่งที่เข้ามาปะทะล้วนเป็นข้อมูลเข้าไปกระตุ้นสมองเด็กทำให้เซลล์ต่าง ๆ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อต่างๆ อย่างมากมาย ซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สมองจะทำหน้าที่นี้ไปจนถึงอายุ 10 ปี จากนั้นสมองจะเริ่มจัดข้อมูลที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันทิ้งไป เพื่อให้ส่วนที่เหลือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (มูลนิธิสิทธิไทย, 2559) จะเห็นได้ว่าหากรัฐบาลประสงค์จะปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 กรอบแนวทางข้อ 2 “การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง” จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการเรียนรู้

ของมนุษย์ ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาระยะ 20 ปี จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการพัฒนาเด็กเล็ก และเด็กปฐมวัย การปฏิรูปการศึกษาในภาพรวมแม้จำเป็นต้องมองทั้งองค์ภาพในทุกมิติ แต่การให้ความสำคัญเป็นพิเศษเพื่อพัฒนาคนไทยรุ่นใหม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเด็กเล็กและเด็กปฐมวัยรุ่นใหม่ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าวิจัยให้เห็นวิกฤติปัญหาทางการศึกษาของคนไทยรุ่นใหม่แล้ว จะทำการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้านการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ด้วย เพื่อให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยเฉพาะใน ยุทธศาสตร์ที่สาม กรอบแนวทางข้อ 2 สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของคนไทยรุ่นใหม่อย่างแท้จริง

2. วิกฤติปัญหาทางการศึกษาของประเทศไทย

การออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นก้าวอย่างที่สำคัญในการวางกรอบการปฏิรูป การศึกษาเพื่อขจัดปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ นับเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกที่มีฐานะเป็น กฎหมาย และมีกระบวนการพัฒนาสอดคล้องกับการออกกฎหมายค่อนข้างสมบูรณ์ กล่าวคือ ตั้งอยู่บน พื้นฐานของการวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มีส่วนร่วม และจัดทำประชาพิจารณ์ (Public hearing) อย่างกว้างขวาง ตลอดจนมีการพิจารณาอย่างรอบคอบของฝ่ายนิติบัญญัติ (ธีระ รุญเจริญ, 2545) ทว่าตลอด ระยะเวลาที่ผ่านมาวิกฤติปัญหาทางการศึกษาของไทยก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขหมดสิ้นไป ในทางตรงข้ามกลับทวี ความรุนแรงมากขึ้นในหลากหลายมิติ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านที่สะท้อนให้เห็นภาพ วิกฤติปัญหาทางการศึกษาของไทยในด้านต่าง ๆ อาทิ ธีระ รุญเจริญ (2545) ทำการศึกษาเรื่องสภาพและปัญหา การบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย ได้กล่าวถึงวิกฤติทางการศึกษา 5 ประเด็น ได้แก่ 1) **ด้านโอกาสและการเข้ารับการศึกษ** คนไทยจำนวนมากยังขาดโอกาสในการเข้ารับ การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองและสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 2) **ด้านคุณภาพการศึกษา** การศึกษา ของไทยมีคุณภาพต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย การมุ่งเน้นการท่องจำมากเกินไปทำให้นักเรียนไทยอ่อนใน เรื่องการคิด ขาดในเรื่องความคิดริเริ่มและการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล 3) **ด้านความเสมอภาคในสิทธิ การศึกษา** เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวยากมีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และถิ่นที่อยู่ต่างกัน มีความเหลื่อมล้ำ ในสิทธิและโอกาสทางการศึกษาต่างกันอย่างมาก 4) **ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงแหล่ง เรียนรู้** ประเทศไทยยังมีน้อยเมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซียซึ่งอยู่ติดกัน และ 5) **ความสามารถในการแข่งขัน ด้านอื่น ๆ** จากรายงานของ IMD (International Institute for Management Development) กล่าวว่า ความสามารถในการแข่งขันของคนไทยกับนานาประเทศ ประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อย่างมาก สอดคล้องกับ ภาวิช ทองโรจน์ (2559) ได้กล่าวถึง 10 อาการ ที่ทำให้ต้องทำการผ่าตัดใหญ่การศึกษา ของไทย ได้แก่ 1) **คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานตกต่ำ** สอดคล้องกับข้อมูลข้างต้น 2) **ปัญหาของการปฏิรูป โครงสร้าง** กฎหมายที่กำหนดการปฏิรูปการศึกษาของไทยส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของ กระทรวงศึกษาธิการครั้งใหญ่ กรมต่าง ๆ ถูกยุบไป มีการรวมเอาทบวงมหาวิทยาลัยและสภาการศึกษาแห่งชาติ เข้ามาไว้ในกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในทุกจังหวัด โดยวางหลักไว้ว่าโรงเรียนต่าง ๆ จะถูกถ่ายโอนจากโครงสร้างรูปแบบกรมแบบเดิมไปสังกัดเขตพื้นที่ แต่จนถึงปัจจุบันยังมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น มากมาย 3) **ปัญหาของครู** ประเทศไทยผลิตครูปีละประมาณ 12,000 คน แต่อัตราการบรรจุครูใหม่มีเพียงปีละ

ประมาณ 3,000 - 4,000 คน ทำให้มีบัณฑิตครูตกงานเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ยังขาดแคลนครูในสาขาวิชาสำคัญ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพของครู วิชาชีพครู และหนี้สินครูที่ทุกรัฐบาลที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ปัญหาได้ 4) **ขาดแคลนบัณฑิตแต่บัณฑิตยังตกงาน** ประเทศไทยยังไม่มีแผนและกลไกการกำกับการผลิตกำลังคนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ จึงทำให้บางสาขาวิชาที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากมายจนล้นงาน ในขณะที่บางสาขาวิชาขาดแคลนกำลังคน เช่น ขาดแคลนกำลังคนสายอาชีพเพื่อสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น 5) **ปัญหาของอาชีวศึกษา** ยังประสบปัญหาด้านคุณภาพเช่นเดียวกับสายวิชาอื่นๆ วัฒนธรรมการยกพวกตีกันของนักเรียนอาชีวะกับสถาบันอื่น และความพยายามยกระดับอาชีวศึกษาให้ถึงขั้นปริญญาตรี เป็นต้น 6) **ปัญหาวิทยาลัยชุมชน** แนวคิดการปฏิรูปเดิมต้องการที่จะผนวกเอาอาชีวศึกษาขั้นต้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษาขั้นสูงเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอุดมศึกษา จึงมีการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้น 20 แห่ง เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับบุคคลที่ได้รับการศึกษาชั้นอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและเป็นช่องทางให้ได้ศึกษาต่อถึงขั้นปริญญา ต่อมากลับกลายเป็นอาชีวศึกษาที่ยังคงอยู่เช่นเดิม ทำให้วิทยาลัยชุมชนขาดความชัดเจนในสถานะของตนเอง 7) **คุณภาพอุดมศึกษา/ปริญญาเพื่อ** ปัจจุบันมีคนเกิดน้อยลงทำให้มีจำนวนผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายลดลงอย่างต่อเนื่องจากประมาณ 8 แสนคนเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา เหลือเพียงประมาณ 6 แสนคน และยังคงลดลงเรื่อย ๆ ส่งผลให้อุดมศึกษาไทยมีอุปทานมากกว่าอุปสงค์ มหาวิทยาลัยหลายแห่งเริ่มมีปัญหาเรื่องหาคนเข้าเรียน ประสบปัญหาเรื่องความคุ้มทุน ต้องดำเนินการด้านการตลาดทุกวิถีทาง แม้แต่การเปิดสอนนอกสถานที่ตั้งหรือโครงการพิเศษในลักษณะต่าง ๆ สถานการณ์ลูกหลานจนถึงขั้นที่เรียกว่าปริญญาเพื่อแต่คุณภาพตกต่ำ 8) **การขาดวิจัยและพัฒนา ขาดนวัตกรรม และปัญหาความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม** ในภาพรวมการตีพิมพ์บทความวิจัยของอาจารย์อุดมศึกษาไทยยังต่ำเมื่อเทียบกับนานาประเทศ เป็นตัวบ่งชี้ว่ามหาวิทยาลัยโดยภาพรวมของไทยยังอ่อนด้อยด้านการวิจัย รวมทั้งการร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ 9) **การปฏิรูปการเงินเพื่อการอุดมศึกษา** งบประมาณที่รัฐจัดให้มหาวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมาก มหาวิทยาลัยที่ได้น้อยที่สุดได้น้อยกว่า 50 ล้านบาทต่อปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยที่ได้มากที่สุดได้มากกว่า 5,000 ล้านบาทต่อปี ยังไม่นับรวมความแตกต่างระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน ภาระจึงตกอยู่กับผู้เรียนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมทั้งในด้านโอกาสและค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน และ 10) **เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา** ประเทศไทยยังใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาค่อนข้างต่ำ หลายประเทศประกาศให้การเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) เป็นวาระแห่งชาติเพราะเป็นระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ประเทศไทยยังไม่ได้ประกาศสิ่งเหล่านี้ให้เป็นวาระแห่งชาติ

นอกจากนี้ วิทยากร เชียงกูล (2559) ได้จัดทำรายงานเสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร โดยกล่าวถึงสภาวะการศึกษาไทยปี 2556-2557 ว่างบประมาณการศึกษาของภาครัฐขยายตัวสูงทั้งปริมาณและสัดส่วนของงบประมาณทั้งประเทศและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ขณะที่จำนวนนักเรียน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาเริ่มลดลงบ้างในบางระดับ เนื่องจากประชากรวัยเรียนลดลง สัดส่วนนักเรียนรัฐมากกว่าเอกชนในระดับ 80:20 นักเรียนสายสามัญมากกว่านักเรียนอาชีวศึกษาในระดับ 60:40 การจัดการศึกษา

โดยกระทรวงศึกษาธิการต้องกรปรกครองส่วนท้องถิ่นมีสัดส่วน 84:16 สัดส่วนของเด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เรียน และ/หรือออกกลางคันมีสัดส่วนสูง ระดับการศึกษาของแรงงานไทยยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำแม้ว่าจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น บ้างเล็กน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนจากการประเมินผลทั้งภายในประเทศและเปรียบเทียบกับต่างประเทศยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การจัดการศึกษาระหว่างกรุงเทพมหานคร เมืองใหญ่ และจังหวัดอื่นยังคงแตกต่างกันสูง การแก้ปัญหาของรัฐบาลทำได้จำกัด มีลักษณะตามแก้ปัญหาเป็นเรื่อง ๆ แก้ได้เฉพาะบางประเด็น บางจุด แต่ไม่ได้ปฏิรูปทั้งระบบอย่างเป็นองค์รวม ดังนั้นจึงเสนอแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิรูปครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา เน้นคุณภาพและการเรียนรู้เพื่อให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนที่รักการอ่าน รักการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์เป็น สามารถทำงานและสอนแบบใหม่ได้ เพิ่มผลตอบแทนและแรงจูงใจควบคู่ไปกับการจัดฝึกอบรม ช่วยเหลือพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนวิธีการประเมินผลการทำงานของครูและผู้บริหารโดยเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนส่วนใหญ่แทนการเน้นสร้างนักเรียนเก่ง ส่วนน้อย และเปลี่ยนวิธีการประเมินความดีความชอบของครูอาจารย์ใหม่ตามสายบังคับบัญชา 2) การปฏิรูปหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล เพื่อเน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาเป็น สอดคล้องกับความรู้ทักษะที่จำเป็นต่อโลกศตวรรษที่ 21 เช่น การอยากรู้อยากเห็น รักการอ่าน การเรียนรู้ด้วย ตนเอง มีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบ และมีความสามารถในการปรับตัว และ 3) การปฏิรูประบบการบริหาร และการแก้ปัญหาเชิงประเด็นที่สำคัญ ลดอำนาจบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการจากบริหารการศึกษามาเป็น ผู้กำกับประสานงานและสนับสนุนการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ พัฒนาระบบกำกับตรวจสอบดูแลและ ร่วมมือกันทำงานของภาคี 4 ฝ่าย คือหน่วยงานการจัดการศึกษา ครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ/ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมมือกันปฏิรูปสถานศึกษาในเขตพื้นที่ให้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน การปฏิรูปเชิงประเด็นสำคัญ เช่น การปฏิรูปเรื่องการเลี้ยงดูเด็กและการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมการรักการอ่าน และการใช้ภาษาไทย เป็นต้น

โดยสรุปสามารถกล่าวได้ว่า ปัญหาด้านการศึกษาของประเทศไทยตกต่ำจนถึงขั้นวิกฤติในเกือบทุก ด้าน ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งในด้านผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร ไปจนถึงด้าน หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ สถานศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการศึกษาล่าเรียน และด้านงบประมาณ ทุกรัฐบาล ที่ผ่านมามักพยายามแก้ปัญหา ทว่าการพยายามแก้ปัญหาในประเด็นหนึ่งกลับไปก่อให้เกิดปัญหาในประเด็นอื่น เพิ่มความซับซ้อนของปัญหามากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการแก้ปัญหาด้านการศึกษาของชาติและ แก้ปัญหาของประเทศทั้งระบบ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ 2 คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการปฏิรูป เพื่อจัดทำร่างกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และคณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ เพื่อจัดทำร่างแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ (Roadmap) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, 2559)

3. วิฤติปัญหาทางการศึกษาของคนไทยรุ่นใหม่

ปัญหาทางการศึกษาของไทยในภาพรวม เกิดจากระบบการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายมุ่งผลิตนักศึกษาไปสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมและหน่วยงานเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จาก ประเวศ วะสี กล่าวว่า ระบบ การเรียนการสอนของเรา เป็นระบบการเรียนการสอนแบบตะวันตกที่เข้ามาในประเทศไทยเมื่อประมาณร้อยปีมาแล้ว ระบบการศึกษาไทยเติบโตมาในยุคอุตสาหกรรม ส่งผลให้จัดการศึกษาเป็นแบบอุตสาหกรรมผลิตคนเพื่อเป็นลูกจ้างในโรงงานหรือหน่วยงาน สอนมากเรียนน้อย สอนให้ท่องจำมากกว่าสอนให้คิดเป็นการศึกษาเช่นนี้สอนให้คนทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด เพราะเรียนจบกลับมาบ้านไม่มีงานทำ ยิ่งเรียนสูงมากก็ยิ่งหนีไปไกล ๆ การศึกษาที่ผ่านมาได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับสังคม ด้วยเหตุนี้วิชาการจึงอ่อนแอทางปัญญา เพราะไม่รู้จักกับปัญหาเป็นการศึกษาที่แยกส่วนระหว่างชีวิตกับการศึกษา ชีวิตก็อย่างหนึ่ง การศึกษาก็อย่างหนึ่ง แยกกันไม่เกี่ยวข้องกัน ครูอาจารย์มีหน้าที่สอนอย่างเดียว นักเรียนก็เรียนอย่างเดียว การแยกส่วนเช่นนี้มีปัญหาเพราะได้สร้างข้อจำกัดให้กับตัวเอง ทำให้แต่ท่องจำหนังสือ ไม่ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของสังคม (พรนคพิเชฐ แห่งหน, 2557) การจัดการศึกษาไทยที่มุ่งผลิตคนที่มีความรู้ทักษะจำนวนหนึ่งไปทำงานในโรงงานและหน่วยธุรกิจในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมที่ผ่านมาเป็นเรื่องล้าสมัยแล้ว เพราะโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและคงเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งโลกในศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้แรงงานที่มีความรู้ ทักษะ แนวคิด วิเคราะห์เป็น มีจินตนาการและเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ ได้ดี ปรับตัวได้เก่ง แก้ปัญหาได้เก่ง การจัดการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่ฉลาด รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น มีความสามารถในการทำงาน แก้ปัญหา และแข่งขันทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น(วิทยากร เชียงกูล, 2559) จะเห็นได้ว่าทั้ง ประเวศ วะสี และ วิทยากร เชียงกูล ต่างยอมรับตรงกันว่าการศึกษาแบบตะวันตกของไทยนั้นส่งผลต่อการเกิดวิฤติปัญหาทางการศึกษาของไทย ทำให้มีแนวคิดปฏิรูปการศึกษาขึ้น โดยเริ่มจากการมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และกฎหมายประกอบอีกหลายฉบับ โดยมุ่งหวังว่าการศึกษาของไทยจะได้รับการปฏิรูปในทุกมิติ ทว่าการปฏิรูปในทศวรรษแรก (พ.ศ.2542-2551) ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังที่ครุศาสตรโพลได้สะท้อนข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้วข้างต้น

นอกจากนี้ในด้านคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กไทย พบว่าตกต่ำอย่างมาก โดยที่การจัดการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-Net) ที่ผ่านมานั้น ผลลัพธ์มักจะไปในทิศทางเดียวกันทุกปี คือเด็กไทยมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานอยู่เสมอ หรือแม้แต่ผลการศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา(Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ที่รู้จักในชื่อของ PISA (Programme for International Students Assessment) ก็พบว่านักเรียนไทยที่จัดว่ามีความรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงมีเพียงร้อยละ 1 ในขณะที่ใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน และเด็กไทยอีกร้อยละ 74 อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง กล่าวคือ มีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก หรือแม้แต่การใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ (ภาวิข ทองโรจน์, 2559) และพบว่ามีเด็กไทยอีกจำนวนมากที่ไม่ได้เรียนหนังสือแม้ในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากสถิติข้อมูลในช่วงปี

การศึกษา 2555-2557 ที่ผ่านมา พบว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือมากกว่า 1 ล้านคนในแต่ละปี ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2555 - 2557

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา		
	2555	2556	2557
ระดับก่อนประถมศึกษา (ไม่รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)			
-จำนวนประชากร (อายุ 3-5 ปี)	2,315,120	2,264,774	2,248,283
-จำนวนนักเรียน	1,830,731	1,768,658	1,678,515
อัตราส่วนนักเรียน : ประชากร	79.08	78.09	74.66
ระดับประถมศึกษา			
-จำนวนประชากร (อายุ 6-11 ปี)	5,027,890	4,937,807	4,846,874
-จำนวนนักเรียน	4,939,044	4,903,579	4,865,499
อัตราส่วนนักเรียน : ประชากร	98.23	99.31	100.38
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			
-จำนวนประชากร (อายุ 12-14 ปี)	2,697,905	2,661,167	2,619,922
-จำนวนนักเรียน	2,460,208	2,375,996	2,354,395
อัตราส่วนนักเรียน : ประชากร	91.19	89.28	89.87
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย			
-จำนวนประชากร (อายุ 15-17 ปี)	2,760,620	2,743,829	2,721,769
-จำนวนนักเรียน	2,124,383	2,136,981	2,090,165
-ประเภทสามัญศึกษา	1,397,286	1,437,952	1,414,453
-ประเภทอาชีวศึกษา	727,097	699,029	675,712
อัตราส่วนนักเรียน : ประชากร	79.95	77.88	76.79
รวมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
-จำนวนประชากร (อายุ 3-17 ปี)	12,801,535	12,607,577	12,436,848
-จำนวนนักเรียน	11,354,366	11,185,214	10,988,574
อัตราส่วนนักเรียน : ประชากร	88.70	88.72	88.35

ที่มา: วิทยากร เชียงกุล (2559: 32)

จากข้อมูลสถิติในตารางที่ 1 เป็นที่น่าสังเกตว่าขณะที่งบประมาณการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกปี น่าจะส่งผลให้รัฐบาลจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้มีสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น แต่ปรากฏว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรวัย 3-17 ปี ในปี 2557 อยู่ในระดับร้อยละ 88.35 สะท้อนให้เห็นว่ามีประชากรวัยเรียนร้อยละ

11.65 ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นจำนวน 1,448,274 คน ถ้าพิจารณาเฉพาะระดับชั้นที่กลุ่มประชากรวัยเรียนมีสัดส่วนได้เรียนน้อย คือประชากรวัย 15-17 ปี ได้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงร้อยละ 76.79 ของประชากรในวัยเดียวกัน ในขณะที่อีกร้อยละ 23.21 ไม่ได้เรียน คิดเป็นจำนวนเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ไม่ได้เรียน จำนวน 631,604 คน (วิทยากร เชียงกูล, 2559)

โดยสรุปสามารถกล่าวได้ว่า วิฤติปัญหาด้านการศึกษาของคนไทยรุ่นใหม่ คือ ในแต่ละปีมีแนวโน้มในทิศทางเดียวกันว่าเด็กไทยรุ่นใหม่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนจากการประเมินผลทั้งภายในประเทศและเปรียบเทียบกับต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การจัดการศึกษาระหว่างกรุงเทพมหานคร เมืองใหญ่ และจังหวัดอื่นมีความแตกต่างกันสูง สถิติของผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือออกกลางคันมีอยู่จำนวนมาก ในขณะที่ผู้ที่ได้เรียนหนังสือก็อยู่ในสภาพที่อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่องในอัตราสูง โดยมีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก และไม่สามารถประยุกต์ใช้ภาษาไทยให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ได้ การแก้ปัญหาของรัฐบาลทำได้จำกัด มีลักษณะตามแก้ปัญหาเป็นเรื่อง ๆ แก้ได้เฉพาะบางประเด็นบางจุด ไม่ได้ปฏิรูปทั้งระบบอย่างเป็นองค์รวม สอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศ ยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับกระแสความคาดหวังของสังคมที่ให้มีการแข่งขันในสังคมโลกด้วยแล้ว ก็ยังเป็นความสับสน ความล้มเหลว และความล้าหลังที่เป็นปัญหาของการศึกษามากขึ้นจากมุมมองหรือทัศนะของบุคคลสำคัญต่าง ๆ ที่เห็นพ้องต้องกัน ทำให้กล่าวได้ว่าการศึกษาของไทยกำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤติอย่างยิ่ง และวิกฤติที่สำคัญประการหนึ่งของระบบการศึกษาไทยคือความทุกข์ของผู้เรียน เนื่องจากเนื้อหาที่เรียนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ต้องเรียนรู้ในเรื่องที่ไกลตัว ต้องสร้างจินตนาการด้วยความยากลำบาก และมีความทุกข์เพราะต้องท่องจำตลอดเวลา ซึ่งวิกฤติการศึกษาดังกล่าวเกิดขึ้นในทุกระดับการศึกษา รวมทั้งระดับอุดมศึกษาด้วย” (ธีระ รุญเจริญ, 2545)

4. ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 3 “การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (2) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง” นั้น มีเจตนาคือเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ เพื่อให้มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา ความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย และมีครอบครัวที่มั่นคง ทว่าที่ผ่านมาความพยายามปฏิรูปการศึกษาของภาครัฐในทศวรรษแรก (พ.ศ.2542-2551) ไม่ประสบผลสำเร็จ สำหรับความพยายามปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) กล่าวได้ว่าเกินครึ่งทางแล้ว แต่วิกฤติปัญหาด้านการศึกษาของไทยก็ยังไม่มิต่างที่จะหมดสิ้นไป สืบเนื่องจากวิกฤติปัญหาด้านการศึกษาของไทยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นกว่าที่ผู้แก้ไขจะได้ เมื่อแก้ที่ปัญหาหนึ่งก็กลับกลายเป็นว่าก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ยิ่งแก้ก็ยิ่งยุ่งยากมากขึ้น เปรียบดังคำพังเพย “พายเรือในอ่าง” หรือ “ยิ่งแก้ยิ่งถอยหลังเข้าคลอง” ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการศึกษาในครั้งนี้อาจมองโลกในแง่ร้าย กล่าวคือเมื่อระบบการศึกษาของไทยมีปัญหาที่สลับซับซ้อนเกินกว่าจะแก้ไขได้ เปรียบเสมือน

“เนื้อร้ายของระบบการศึกษา ก็จำเป็นที่แพทย์ผู้ทำการรักษาจะต้องตัดเนื้อร้ายนั้นออกไป แล้วปลูกถ่ายอวัยวะใหม่ที่ติลงไปแทน เพื่อให้สามารถรักษาโรคให้หายขาดได้” ดังนั้นแนวทางการปฏิรูปด้านการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ในที่นี่ จึงมีเป้าหมายสร้างคนไทยรุ่นใหม่ในอีก 20 ปีข้างหน้า จึงต้องเริ่มต้นจากเด็กไทยตัวเล็ก ๆ ที่เปรียบเสมือน “ผ้าขาวบริสุทธิ์” เมื่อสอดแทรกสิ่งที่ติงามลงไปเรื่อย ๆ ดอกผลแห่งความติงามจะไปเบ่งบานในอีก 20 ปีข้างหน้า สำหรับเด็กไทยที่โตแล้วเป็นเยาวชน วิทยุอุดมศึกษา หรือวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบัน ล้วนแต่ซึมซับระบบการศึกษาแบบเก่าหรือแบบปัจจุบันมาจนเคยชิน การแก้ไขจึงเป็นเรื่องยาก การปฏิรูปจึงทำได้เพียงรักษาสภาพที่เป็นอยู่ให้คงที่หรือดีขึ้นกว่าเดิมแม้เพียงเล็กน้อยก็ยังดี แม้ว่าจะมีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการศึกษาใหม่ทั้งหมด แต่หากผู้เรียนไม่ยอมปรับทัศนคติของตนเอง การปฏิรูปโครงสร้างดังกล่าวก็ไร้ความหมาย ไม่คุ้มค่ากับงบประมาณที่ลงทุนไป ซึ่งแนวทางที่ดีที่สุดก็คือสร้างเด็กไทยรุ่นใหม่ให้เติบโตเป็นคนไทยที่ดีตามคุณสมบัติที่คาดหวังในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาดา พินลา (2559) ที่พบว่าสังคมไทยในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีระบบทุนนิยมขับเคลื่อนให้เกิดการแข่งขัน ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยด้านความเจริญทางจิตใจไม่สมดุลกับความเจริญทางวัตถุ ผู้คนหลงลืมหลักธรรมของศาสนาจนเกิดเป็นปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจริยธรรมให้ผู้เรียน จึงเป็นแนวทางสำคัญเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีให้กับผู้เรียนเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยนำหลักธรรมทางศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อช่วยเหลือหลอมพฤติกรรมของคนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ส่งผลต่อเจริญก้าวหน้าของประเทศต่อไป

ดังนั้นข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี จึงเน้นไปที่การปฏิรูปการศึกษาสำหรับเด็กไทยตัวเล็ก ๆ ที่เป็นรุ่นใหม่จริง ๆ แล้วติดตามกำกับดูแลเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีศักยภาพอย่างแท้จริงในอนาคต เมื่อระยะเวลา 20 ปี ตามยุทธศาสตร์ชาติสิ้นสุดลง คนไทยรุ่นใหม่กลุ่มนี้ก็เติบโตเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ และเป็นกำลังหลักในการสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติให้ยั่งยืนต่อไป จึงต้องมีการวางแผนปฏิรูปด้านการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่นี้ให้ดี กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และคุณสมบัติของคนไทยรุ่นใหม่ให้ชัดเจน สร้างให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าตนเอง รู้จักหน้าที่ของพลเมืองที่ดี มีศีลธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม เมื่อเติบโตเราจะได้คนไทยรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ เติบโตเป็นพลเมืองที่ฉลาด มีความรับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้มีความสามารถในการทำงาน แก้ปัญหาและแข่งขันทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี โดยที่การปฏิรูปด้านการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ตามแนวทางนี้ จะใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่าและประหยัด โดยผูกพันงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นรายปี ๆ ละหนึ่งระดับชั้น (ดังแสดงในตารางที่ 2) ไม่ได้ใช้งบประมาณเพื่อปฏิรูปการศึกษาทั้งองค์ภาพในคราวเดียวอันจะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณอย่างมาก นอกจากนี้การวางแผนจัดระบบการศึกษาที่คาดหวังสำหรับเด็กไทยรุ่นใหม่นี้ สามารถปฏิรูปจนถึงระดับอุดมศึกษา เมื่อครบ 20 ปี จะส่งผลให้การปฏิรูปด้านการศึกษาตามยุทธศาสตร์ชาติมีความสมบูรณ์ครบทุกด้าน ในขณะเดียวกันระบบการศึกษาแบบเก่าก็จะค่อย ๆ หดหายไป คนไทยที่ซึมซับอยู่กับระบบการศึกษาแบบเก่าก็เริ่มชราภาพและหมดไปตามกาลเวลาเช่นกัน ที่สำคัญการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยรุ่นใหม่นี้ จำเป็นต้องมีเจ้าภาพที่คอยกำกับดูแลระบบการศึกษาใหม่อย่างชัดเจน รัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการต้องจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการปฏิรูปการศึกษาระบบใหม่ หรือจัดตั้งเป็น

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญด้านกำกับดูแลการจัดการศึกษาระบบใหม่ เพื่อติดตามกำกับดูแลการปฏิรูป การศึกษาระบบใหม่ไปตลอดระยะเวลา 20 ปี ยกตัวอย่างเช่น มีการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เด็กไทยรุ่นใหม่ต้องเป็น เด็กดี มีศีลธรรม รู้กว้างทางภาษาอังกฤษ รู้จริงทางภาษาไทย” หน่วยงานกำกับก็ต้องคอยติดตามกำกับดูแลศูนย์ เด็กเล็กทั่วประเทศ รวมทั้งโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาลทั้งหลาย ให้จัดการศึกษาเป็นไปตามแนวทางการศึกษา ระบบใหม่ โดยเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม ภาษาอังกฤษ และการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องลงไปในตัวเด็ก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นเรื่องสำคัญสำหรับเด็กไทยยุคโลกาภิวัตน์ หากมองจากประสบการณ์ที่ผ่านมาจะ พบว่าระบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กไทยในปัจจุบันไม่ประสบความสำเร็จ เด็กไทยโดยภาพรวม พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ ใช้สำเนียงไม่เป็น ดังนั้นข้อเสนอสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษของเด็กไทยรุ่นใหม่ คือ ในช่วงของการเรียนระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่ต้องเน้นเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ (grammar) ให้กับเด็ก ให้เน้นเฉพาะการฟัง (listening) การพูด (speaking) การอ่าน (reading) และคำศัพท์ (vocabularies) เป็นหลัก รวมทั้งการเขียน (writing) บ้างเล็กน้อย ซึ่งการเน้นทักษะเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีทาง การศึกษาเป็นตัวช่วย ไม่จำเป็นต้องสร้างครูภาษาอังกฤษใหม่ ใช้ครูที่มีอยู่เป็นเพียงผู้จัดกระบวนการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เด็กไทยรุ่นใหม่มีความคุ้นชินกับสำเนียงภาษาอังกฤษจากต้นตำรับเจ้าของภาษาให้มากที่สุด ส่วน

ตารางที่ 2 การปฏิรูปด้านการศึกษสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

ปีที่: พ.ศ.	ระดับชั้น	การจัดงบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานกำกับ
ปีที่ 1: พ.ศ.2560	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3	-เด็กเล็กและอนุบาล 1,2,3	-อปท.(ที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) และ โรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3	คณะกรรมการกำกับ ดูแลการปฏิรูป การศึกษาระบบใหม่
ปีที่ 2: พ.ศ.2561	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1	-เด็กเล็กและอนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	”
ปีที่ 3: พ.ศ.2562	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2	-เด็กเล็กและอนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2	”
ปีที่ 4: พ.ศ.2563	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3	-เด็กเล็กและอนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3	”
ปีที่ 5: พ.ศ.2564	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4	-เด็กเล็กและอนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4	”
ปีที่ 6: พ.ศ.2565	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5	”
ปีที่ 7: พ.ศ.2566	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6	”

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปีที่ พ.ศ.	ระดับชั้น	การจัดงบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานกำกับ
ปีที่ 8: พ.ศ.2567	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	”
ปีที่ 9: พ.ศ.2568	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2	”
ปีที่ 10: พ.ศ.2569	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3	”
ปีที่ 11: พ.ศ.2570	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4 -อาชีวศึกษาปีที่ 1	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4 -อาชีวศึกษาปีที่ 1	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4 -วิทยาลัยอาชีวศึกษาและอื่น ๆ ที่มีระดับชั้น ปวช.1	คณะกรรมการ กำกับดูแลการ ปฏิรูปการศึกษา ระบบใหม่
ปีที่ 12: พ.ศ.2571	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5 -วิทยาลัยอาชีวศึกษาและอื่น ๆ ที่มีระดับชั้น ปวช.1,2	”
ปีที่ 13: พ.ศ.2572	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -วิทยาลัยอาชีวศึกษาและอื่น ๆ ที่มีระดับชั้น ปวช.1,2,3	”
ปีที่ 14: พ.ศ.2573	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -วิทยาลัยอาชีวศึกษาและอื่น ๆ ที่มีระดับชั้น ปวช.1,2,3 ปวส.1 -วิทยาลัย,มหาวิทยาลัยที่จัดระดับปริญญาตรีปี 1	”

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปีที่ พ.ศ.	ระดับชั้น	การจัดงบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานกำกับ
ปีที่ 15: พ.ศ.2574	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1,2	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1,2	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -วิทยาลัยอาชีวศึกษาและอื่น ๆ ที่มีระดับชั้น ปวช.1,2,3 ปวส.1,2 -วิทยาลัย,มหาวิทยาลัยที่จัดระดับปริญญาตรีปี 1,2	คณะกรรมการ กำกับดูแลการ ปฏิรูปการศึกษา ระบบใหม่
ปีที่ 16: พ.ศ.2575	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1,2,3	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1,2,3	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -วิทยาลัยอาชีวศึกษาและอื่น ๆ ที่มีระดับชั้น ปวช.1,2,3 ปวส.1,2 -วิทยาลัย,มหาวิทยาลัยที่จัดระดับปริญญาตรีปี 1,2,3	"
ปีที่ 17: พ.ศ.2576	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1,2,3,4	-เด็กเล็ก,อนุบาล 1,2,3 -ประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -มัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -อาชีวศึกษาปีที่ 1,2,3 -อุดมศึกษาปีที่ 1,2,3,4	-อปท.และโรงเรียนที่มีระดับชั้นอนุบาล 1,2,3 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 -วิทยาลัยอาชีวศึกษาและอื่น ๆ ที่มีระดับชั้น ปวช.1,2,3 ปวส.1,2 -วิทยาลัย,มหาวิทยาลัยที่จัดระดับปริญญาตรีปี 1,2,3,4	"
ปีที่ 18 - 20: พ.ศ.2577- 2579	-ปฏิรูปสมบูรณ์ทุก ระดับชั้น	-เรียนฟรีทุกระดับชั้น	-ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบ	"

ที่มา: สักเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยด้านการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษไปเริ่มในระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป ในส่วนนี้จะเห็นได้ว่าหน่วยงานกำกับดูแลการจัดการศึกษาระบบใหม่ จะต้องวางแผนให้ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการศึกษาระดับเด็กเล็กและอนุบาล มีวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถรองรับการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษให้เพียงพอต่อจำนวนเด็ก และต้องเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลจะต้องวางแผนในปีต่อไปด้วยว่า เมื่อเด็กขยับระดับชั้นสูงขึ้นไปจะมีการปรับปรุงระดับชั้นต่อไปอย่างไรเพื่อรองรับเด็กไทยรุ่นใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับ

การใช้งบประมาณจะถูกใช้เพื่อสร้างระบบการศึกษาแบบใหม่ผูกพันเป็นรายปีสูงขึ้นเรื่อยๆ ตามระดับชั้นที่เด็กไทยรุ่นใหม่เรียนในระดับที่สูงขึ้นไป เมื่อครบระยะ 20 ปี การศึกษาของไทยระบบใหม่จะถูกนำมาแทนที่ระบบเก่าทั้งหมด และสามารถสร้างคนไทยรุ่นใหม่สำหรับขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

5. บทสรุป

กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลากหลายมิติ ทำให้ภูมิทัศน์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ก่อให้เกิดทั้งโอกาส ปัจจัยเสี่ยง และภัยคุกคาม ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ทุกประเทศและทุกหน่วยงานจึงมีหน้าที่ต้องปรับตัว เพื่อจัดการองค์การในความรับผิดชอบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับแนวคิดของนักทฤษฎีการจัดการเชิงสถานการณ์ที่กล่าวว่า โครงสร้างองค์การที่ดีที่สุดนั้นขึ้นอยู่กับสถานะแวดล้อมในสถานการณ์ การออกแบบโครงสร้างองค์การจะมีความแตกต่างกันออกไปตามสถานะแวดล้อมที่เข้ามกระทบ (Joan Woodward, 1994) เมื่อนำมาประยุกต์เข้ากับการดำเนินงานของโรงเรียน พบว่ากระบวนการเชิงระบบในการกำกับติดตามการดำเนินงาน ประกอบด้วย ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร การปฏิบัติตามบทบาทของโรงเรียน กระบวนการจัดการข้อมูล ความพร้อมของทีมงาน ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและหลักธรรมาภิบาล (วิทยา เกริกสุกวลณิษฐ์ และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์, 2558) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural Functional Theory) ได้กล่าวถึงความจำเป็นทางหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่ 1) การปรับตัว (adaptation) ระบบจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป 2) การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment) ระบบต้องกำหนดและตอบสนองต่อเป้าหมายหลัก 3) การบูรณาการ (integration) ระบบต้องกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ และต้องจัดการกับความสัมพันธ์ของหน้าที่พื้นฐานอื่น ๆ และ 4) การธำรงรักษา (latency/pattern maintenance) ระบบต้องธำรง รักษา พื้นฟู กระตุ้น สร้างและสนับสนุนแบบแผนทางวัฒนธรรมเพื่อให้ปัจเจกบุคคลสามารถรักษาแรงจูงใจไว้ได้ (Talcott Parsons, 1960) ซึ่งระบบการศึกษาของไทยประสบวิกฤติปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะวิกฤติปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นหน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานต้องปรับตัว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยบูรณาการความสัมพันธ์ในทุกระดับ เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งแบบแผนทางวัฒนธรรมอันดีงามทางการศึกษา และเพื่อให้บรรลุตามแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ที่ให้ความสำคัญต่อผลสำเร็จของงานเป็นหัวใจสำคัญ เป็นแนวคิดที่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และวิธีการบริหารงานภาครัฐ จากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (input) โดยอาศัยกฎระเบียบเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน หันมาเน้นวัตถุประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานทั้งในแง่ผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) และความคุ้มค่าของเงิน (value for money) รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการแทน (Christopher Hood, 1991) ซึ่งหากภาครัฐต้องการแก้วิกฤติปัญหาด้านการศึกษาของไทยให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยรุ่นใหม่ จึงจะคุ้มค่าต่อการลงทุน ต้องกล้าที่จะวางเป้าหมายสร้างคนไทยรุ่นใหม่ในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยเริ่มจากเด็กไทยตัวเล็ก ๆ ที่เปรียบเสมือนผ้าขาวบริสุทธิ์แล้วสอดแทรกสิ่งที่ดีงามลงไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ดอกผลแห่งความดีงามไป

แบ่งบานไปอีก 20 ปีข้างหน้า สำหรับเด็กไทยที่โตแล้ว เป็นเยาวชน วัยอุดมศึกษา หรือวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบัน ต่างซึมซับระบบการศึกษาแบบเก่าหรือแบบปัจจุบันจนเคยชิน การแก้ไขเป็นเรื่องยาก การปฏิรูปจึงทำได้เพียงรักษาสภาพที่เป็นอยู่ให้คงที่หรือดีขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย ดังจะเห็นได้จากความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาของไทย สองทศวรรษที่ผ่านมา ใช้งบประมาณไปแล้วจำนวนมาก แต่ยังไม่เห็นผลสำเร็จให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นท่ามกลางวิกฤติจะมีโอกาสแทรกอยู่เสมอ จึงขึ้นอยู่กับว่าผู้กำกับดูแลหรือระดับควบคุมนโยบายจะมีวิสัยทัศน์เพียงใด สามารถมองเห็นโอกาสดังกล่าวหรือไม่ หากมองเห็นก็สามารถที่จะกล่าวได้ว่าเป็นความโชคดีของประเทศไทยที่จะมีคนไทยรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ เป็นพลเมืองที่ฉลาด มีความรับผิดชอบ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์และประยุกต์ใช้เป็น มีความสามารถในการทำงาน แก้ปัญหาและแข่งขันทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีในอีก 20 ปีข้างหน้า และเป็นกำลังหลักในการสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติให้ยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

วิทยา เกริกศุกุลวนิชย์ และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2558). “กระบวนการเชิงระบบในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียนมัธยมศึกษา”. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 8, ฉบับที่ 1

(มกราคม – เมษายน 2558): หน้า 582 – 605.

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2559). ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)

(สรุปย่อ). กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล.

ธงชัย ทองมา และ ชีระวัฒน์ จันทิก. (2558). “การบริหารจัดการความเสี่ยงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง:

องค์กรในยุคโลกาภิวัตน์”. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University

ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 8, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2558):

หน้า 596 – 621.

ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาใน

ประเทศไทย. รายงานการวิจัยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: หจก.วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น

พรนค์พิเชฐ แห่งหน. (2557). การพัฒนาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ในการจัดการศึกษานอกระบบ

ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาการจัดการ. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาวิศ ทองโรจน์. (2559). 10 อาการที่ทำให้ต้องผ่าตัดใหญ่การศึกษาไทย. อ้างจาก มติชนรายวัน. หน้า 23

ฉบับวันที่ 8,10,12,13 พฤศจิกายน 2551. (ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2559) จาก

<http://www.charuaypontorranin.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538672107>

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, วิทยาลัยนานาชาติ. (2559). โพลชี้ชัดปฏิรูปการศึกษารอบแรก-รอบสองเดิน

ผิดทาง. (ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2559) จาก <http://www.unigang.com/Article/3847>

มูลนิธิสิริกรไทย. (2559). การเรียนรู้ที่ถ้อยสมองเป็นพื้นฐาน. (ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2559)

จาก <http://www.kasikornfoundation.org/TH/News/InterestingNews/Pages/Brain-based%20Learning.aspx>

วิทยากร เชียงกุล. (2559). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกใน

ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ:

บริษัท ดีการพิมพ์ จำกัด.

วิภาดา พินลา. (2559). “กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์สำหรับครูสังคมศึกษา เพื่อปลูกฝัง

จริยธรรมให้ผู้เรียนยุคศตวรรษที่ 21”. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University

ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 9, ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2559):

หน้า 1430 – 1442.

ภาษาต่างประเทศ

Hood, C. (1991). “A public management for all seasons”. *Public Administration*. 69, 3 – 19.

Parson, T. (1960). *Administrative Science Quarterly*. Effective of Size, Complexity and Ownership in Administrative Intensity. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Woodward, J. (1994). *Industrial Organization Theory and Practice* (2nd ed.). New York: Harper & Row.